

**REKOMENDACIJOS
DĖL VALSTYBĖS TARNYBOS ĮSTATYMO
NUOSTATŲ, REGLAMENTUOJANČIŲ
VALSTYBĖS TARNAUTOJO TEISĘ
DIRBTI KITĄ DARBĄ**

**Atnaujinta
2013-01-15**

VALSTYBĖS TARNYBOS DEPARTAMENTAS

VILNIUS

2013

Įžanga

2005 m. gruodžio 22 d. priimtas Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 2, 4, 6, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 24, 27, 30, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 49, 50 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei įstatymo papildymo 16(1) ir 31(1) straipsniais įstatymas (Žin., 2006, 4-97) nustatė, kad valstybės tarnautojai turi teisę dirbti kitą darbą jei tai atitinka tam tikras teisės akte išvardintas sąlygas.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. liepos 27 d. nutarimu Nr. 741 „Dėl valstybės tarnautojų prašymų leisti dirbti kitą darbą nagrinėjimo ir sprendimų dėl leidimo valstybės tarnautojams dirbti kitą darbą priėmimo ir atšaukimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr.: 82-3273) buvo patvirtintos taisyklės, kurios reglamentavo sprendimų leisti dirbti kitą darbą priėmimo procedūras.

Reglamentuojančios nuostatos

Valstybės tarnautojo teisę dirbti kitą darbą reglamentuoja Valstybės tarnybos įstatymo 15, 16¹, 24 straipsniai.

2012 m. birželio 5 d. priimtas Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 31, 4, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 16¹, 17, 22, 29, 30, 31¹, 32, 34, 41, 43, 44, 46, 47, 48, 49, 50, 51 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas (Žin., 2012, Nr.69-3523), nustatė, kad sprendimas dėl leidimo dirbti kitą darbą priimamas tik tuo atveju, kai valstybės tarnautojas ketina dirbti kitą darbą pagal darbo sutartį.

15 straipsnis. Valstybės tarnautojų pareigos

1. Valstybės tarnautojai privalo:

11) nedalyvauti šio Įstatymo 17 straipsnyje nurodytoje su valstybės tarnautojo pareigomis nesuderinamoje veikloje ir nenaudoti tarnybos (darbo) laiko kitiems tikslams, išskyrus kitą darbą, dirbamą turint valstybės tarnautoją į pareigas priėmusio asmens leidimą šio Įstatymo 16¹ straipsnyje nustatyta tvarka, jei tai netrukdytų valstybės tarnautojui tinkamai atlikti jo pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas, taip pat savivaldybės tarybos nario ir profesinės sąjungos atstovo pareigų atlikimą.

16¹ straipsnis. Valstybės tarnautojų teisė dirbti kitą darbą

1. Valstybės tarnautojui leidžiama dirbti įmonėse, įstaigose, organizacijose, nepaisant jų nuosavybės formos, teisinės formos, rūšies bei veiklos pobūdžio, ir gauti už šį darbą darbo užmokestį ar atlyginimą (toliau – dirbti kitą darbą), jeigu tai nesukelia viešųjų ir privačių interesų konflikto valstybės tarnyboje, nesudaro prielaidų valstybės tarnybą panaudoti asmeniniais interesais, nediskredituoja valstybės tarnybos autoriteto, nekliudo asmeniui, einančiam pareigas valstybės tarnyboje, tinkamai atlikti jo pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas, taip pat kai tai nėra darbas tose įmonėse, įstaigose, organizacijose, kurių atžvilgiu valstybės tarnautojas turi valdingus įgaliojimus arba kontroliuoja, prižiūri jų veiklą arba priima kokius nors kitus sprendimus dėl tos įmonės, įstaigos ar organizacijos, ir kai nėra kitų aplinkybių, dėl kurių valstybės tarnautojai negali dirbti kito darbo ir gauti atlyginimo.

2. Sprendimą dėl leidimo valstybės tarnautojui dirbti kitą darbą pagal darbo sutartį priima valstybės tarnautoją į pareigas priėmęs asmuo valstybės tarnautojo prašymu. Valstybės tarnautojų prašymai leisti dirbti kitą darbą pagal darbo sutartį nagrinėjami Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

3. Sprendimas dėl leidimo valstybės tarnautojui dirbti kitą darbą pagal darbo sutartį galioja vienerius metus nuo sprendimo priėmimo dienos. Jeigu toks sprendimas priimtas dėl valstybės tarnautojo kito darbo Europos Sąjungos, tarptautinių organizacijų, užsienio valstybių finansuojamuose paramos teikimo arba Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai projektuose, leidimas galioja iki projekto pabaigos. Valstybės tarnautoją perkėlus į kitas pareigas, pasikeitus jo pareigybės aprašyme nustatytoms funkcijoms, valstybės tarnautojas privalo pateikti naują prašymą leisti dirbti kitą darbą pagal darbo sutartį.

4. Sprendimą dėl leidimo valstybės tarnautojui dirbti kitą darbą pagal darbo sutartį priėmęs asmuo gali šį sprendimą atšaukti, jeigu atsiranda šio straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, dėl kurių toks leidimas negalėjo būti išduotas. Tokie sprendimai priimami Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

5. Sprendimas neleisti valstybės tarnautojui dirbti kito darbo pagal darbo sutartį gali būti skundžiamas teismui įstatymų nustatyta tvarka.

24 straipsnis. Pareiginė alga

4. Valstybės tarnautojų, dirbusių ne visas mėnesio darbo dienas ar dirbančių ne visą darbo dieną, darbo užmokestis apskaičiuojamas taip: pareiginės algos dydis padalijamas iš to mėnesio darbo valandų arba dienų skaičiaus pagal valstybės tarnautojo ar valstybės ar savivaldybės institucijos ar įstaigos darbo grafiką; gautas darbo valandos ar darbo dienos atlygis padauginamas iš valstybės tarnautojo dirbtų valandų arba dienų skaičiaus.

5. Valstybės tarnautojų, naudojančių tarnybos laiką kitam darbui, dirbamam turint valstybės tarnautoją į pareigas priėmusio asmens leidimą šio Įstatymo 16⁽¹⁾ straipsnyje nustatyta tvarka, darbo užmokestis apskaičiuojamas proporcingai valstybės tarnyboje dirbtam laikui.

Rekomendacijos nuostatų taikymui

Dėl darbo laiko

Atsižvelgiant į tai, kad darbo santykius ir socialines garantijas reglamentuojantys įstatymai ir teisės aktai valstybės tarnautojams taikomi tiek, kiek jų statuso ir garantijų nereglementuoja Valstybės tarnybos įstatymas, valstybės tarnautojams taikomi Darbo kodekse nustatyti darbo laiko trukmės reikalavimai. Todėl taikant išdėstytas Valstybės tarnybos įstatymo nuostatas rekomenduojama įvertinti darbo laiko trukmės reikalavimus.

Pagal Lietuvos Respublikos Darbo kodekso 144 straipsnio 5 dalį, darbuotojų, dirbančių ne vienoje darbovietėje arba vienoje darbovietėje, bet pagal dvi ar daugiau darbo sutarčių, darbo dienos trukmė negali būti ilgesnė kaip dvylika valandų.

Darbo kodeksas aiškiai nenustato, kokia turėtų būti darbuotojų, dirbančių pagal dvi ar daugiau darbo sutarčių, maksimali savaitinė darbo laiko trukmė.

Vadovaujantis Darbo kodekso 144 straipsnio 3 dalimi maksimalus darbuotojo darbo laikas, įskaitant viršvalandžius, per septynias dienas neturi viršyti keturiasdešimt aštuonių valandų. Manome, kad Darbo kodekso 144 straipsnio 3 dalies nuostata dėl maksimalaus darbo laiko taikytina vienai darbo sutarčiai ir ja siekiama užtikrinti, kad darbuotojų, dirbančių viršvalandžius, darbo laikas neviršytų 48 val. per savaitę. Tuo tarpu darbuotojų, dirbančių pagal dvi ar daugiau darbo sutarčių, darbo laiko trukmė turi atitikti Darbo kodekso 144 straipsnio 5 dalyje įtvirtintą reikalavimą, t. y. neviršyti 12 val. per darbo dieną.

Darbo kodekso 160 ir 161 straipsniuose nustatyti minimalūs dienos bei savaitės poilsio laiko reikalavimai turi būti išlaikyti nepriklausomai nuo to, pagal kiek darbo sutarčių darbuotojas dirba.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugpjūčio 7 d. nutarime Nr. 990 „Dėl darbo laiko nustatymo valstybės ir savivaldybių įmonėse, įstaigose ir organizacijose“ valstybės ir savivaldybių įmonėse, įstaigose ir organizacijose nustatyta 40 valandų trukmės 5 darbo dienų savaitė su 2 poilsio dienomis.

Valstybės tarnautojas gali naudoti tarnybos laiką kitam darbui, dirbamam turint leidimą dirbti, jei tai netrukdyt valstybės tarnautojui tinkamai atlikti jo pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas. Todėl sprendžiant klausimą dėl leidimo dirbti kitą darbą išdavimo svarbu įvertinti šią aplinkybę.

Valstybės tarnyboje dirbtas darbo laikas žymimas Vyriausybės patvirtintos pavyzdinės formos darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose, taigi, valstybės tarnautojo, dirbančio kitą darbą tarnybos laiku, darbo užmokestis apskaičiuojamas remiantis darbo laiko apskaitos žiniaraščiais ir atsižvelgiant į Valstybės tarnybos įstatymo 24 straipsnio 4 dalį, nustatančią, kad valstybės tarnautojui, kuris tarnybos laiką naudojo kitam darbui, darbo užmokestis apskaičiuojamas proporcingai valstybės tarnyboje dirbtam laikui.

Vyriausybės nutarimo „Dėl darbo laiko nustatymo valstybės ir savivaldybių įmonėse, įstaigose ir organizacijose“ 2.7 punkte nustatyta, kad šalių susitarimu gali būti nustatytas atskiras darbuotojo darbo grafikas. Atsižvelgiant į tai, šalių susitarimu valstybės tarnautojui, dirbančiam kitą darbą ir turint leidimą jį dirbti, gali būti sudarytas atskiras darbo grafikas. Pažymėtina, kad toks darbo grafikas turi atitikti minėtus Darbo kodekso reikalavimus. Nurodytas nutarimo punktas taip pat nustato, kad susitarus dėl atskirojo darbo grafiko, gali būti nesilaikoma šiame nutarime nustatytos kasdieninės darbo laiko trukmės.

Igyvendinant Valstybės tarnybos įstatymo 16¹ straipsnio nuostatas vertinama, ar darbas, dėl kurio prašoma leidimo dirbti, atitinka Valstybės tarnybos įstatyme nustatytus kriterijus. Pažymėtina, kad nėra svarbu, ar valstybės tarnautojas ketina dirbti darbo metu ar po darbo.

Dėl individualios veiklos

Valstybės tarnybos įstatymo 17 straipsnis nustato kokia veikla yra nesuderinama su valstybės tarnautojo pareigomis. Kadangi individuali veikla, šiame straipsnyje nepaminėti, manome, kad ji yra leistina. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad siekiant suderinti valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų privačius ir visuomenės viešuosius interesus, užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatyme yra nustatyti reikalavimai asmenims dirbantiems valstybinėje tarnyboje, kurie taikomi ir valstybės tarnautojams. Šių reikalavimų būtina paisyti vykdant ir Valstybės tarnybos įstatymo 17 straipsnyje nepaminėtą (t. y. leistiną) veiklą.

Atsižvelgiant į tai, kad valstybės tarnautoją į pareigas priimančias priima sprendimą dėl leidimo valstybės tarnautojui dirbti kitą darbą pagal darbo sutartį, valstybės tarnautojams, kurie verčiasi arba žada verstis individualia veikla nereikia gauti leidimo dirbti kitą darbą.